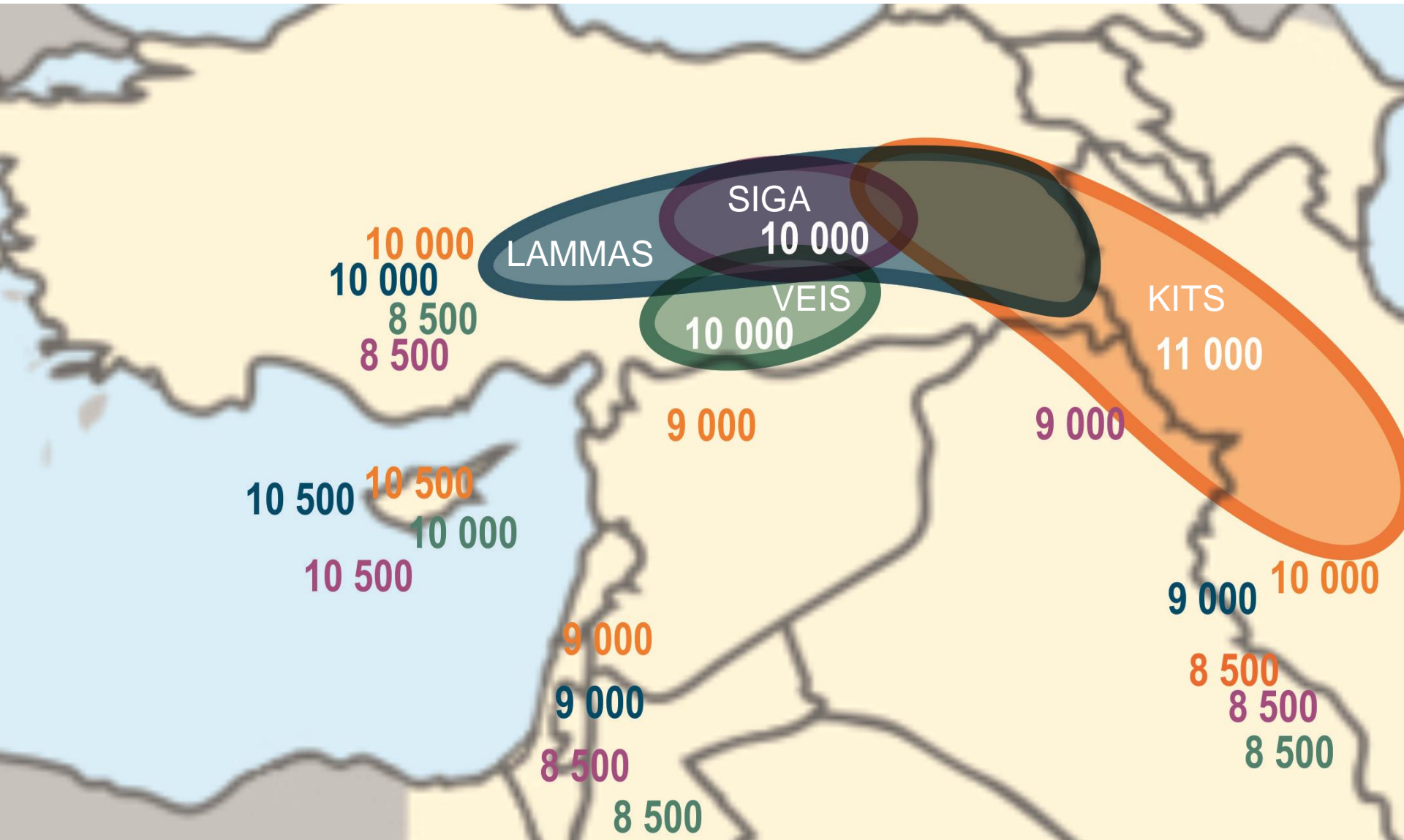

Nimega loomad – järelikult taltsutatud

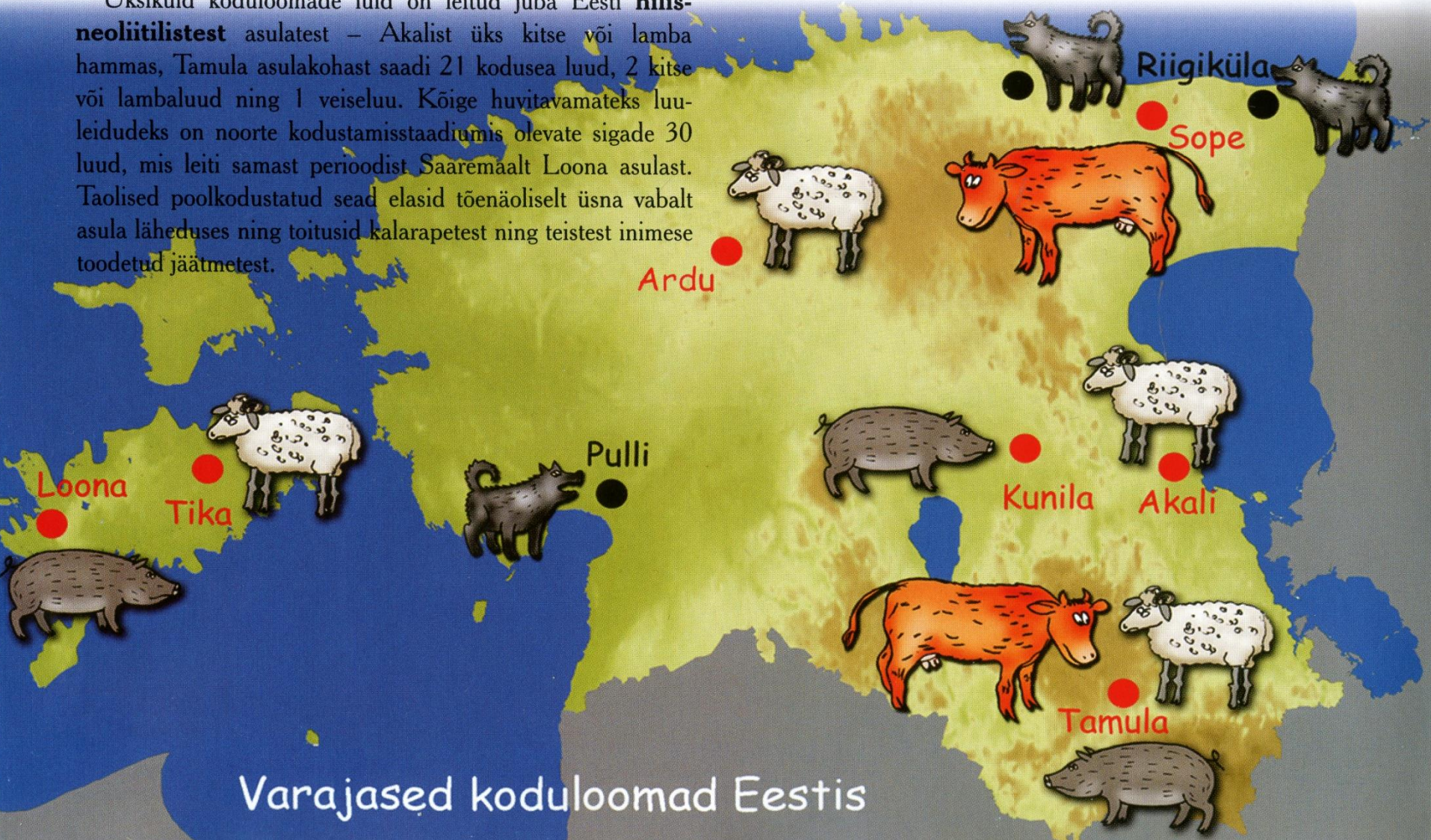

MA Ell Vahtramäe
ell.vahtramae@epm.ee
Eesti Põllumajandusmuuseum

Loomade kodustamine

Üksikuid koduloomade luid on leitud juba Eesti **hilis-neoliitilistest** asulatest – Akalist üks kitse või lamba hammas, Tamula asulakohast saadi 21 kodusea luud, 2 kitse või lambaluud ning 1 veiseluu. Kõige huvitavamateks luuleidudeks on noorte kodustamisstaadiumis olevate sigade 30 luud, mis leiti samast perioodist Saaremaalt Loona asulast. Taolised poolkodustatud sead elasid tõenäoliselt üsna vabalt asula läheduses ning toitunud kalarapetest ning teistest inimese toodetud jäätmetest.

Varajased koduloomad Eestis

Koduloom või lemmikloom?

Biologilised nimed

Nimi –

liik üksikobjekti tähistamiseks

(diferentseerimiseks ja identifitseerimiseks)

kasutatavaid nimisõnu või
nimisõnafraase.

Loomanimi ehk zoonüüm

Milleks loomanimed:

- identifitseerimiseks,
- sotsiaalse staatuse väljendamiseks,
- omaniku suhtumise väljendamiseks,
- seos maagiaga.

- **Traditsioonilised**

Küüdik – valge seljajutiga

Leemiks – valge või hall

Merik, Maasik– punane

Tähik – valge lauguga

Kirjak - kirju

Mustu, Mustik - must

- **Uuemad**

Mooni

Mirdi

Sõstrik

Õisik

Kulla – punakas

Kirsi

Roosik, Roosi

Inimeste nimed

Irimi, Armi – hallid

Musti, Mustu, Muska

Muri, Murka – väga levinud,
must

Karu – suur pruun või must

Valdi, Valla, Valli – valge

Pauka – üsna üldiselt
kasutatav

Sulla, Suli – üldiselt levinud

Pitsu – valge pika karvaga
< špits

Mopsi – lähtub koeratõu
nimetusest

Tipa, Tips, Tipsi – väikesed

Virku, vadja Virkkõ, soome
Virkku, Viko, karjala Virkku

Polla – W. järgi punase härja
nimi, võimalik, et endine
mehenimi

Must
Võik

Raudjas

Punane

Paat – tuhkjaskollakas

Tuhkur – musta ja halli
segu

Härma, Kulla, Linask
(hallikasvalge)

Loit, Marja (punane)

Muura (mustjas)

Junts - lühikese kerega täkk

Muru - pika karvaga

Kuller - kiire

Kassid: Kita, Mints, Nurr,
Muti (must); **isased:** Ants,
Ints; **emased:** Mirri, Miisu

Sead: Rõik, Ludvi, Kai,
Oskar, Viia, Virin

Lambad: Ella, Lemmik,
Manna, Valli

Kitsed: Liivik (liivakarva),
Poka, Mökits, Beebi

Meil on kuldkala. Tema nimi on Kuldkala, sest me pole talle veel mingit muud nime välja mõelnud, kuigi meil on isegi kõigil mänguloomadel oma nimed. Lihtsalt ükski pole nagu päris täpselt sobinud.

(<http://www.seikleja.net/?op=list&rubriik=93&site=32>)

Minu lemmikloom on hamster. Mul on neid kaks. Kutsun neid Sipsikuteks.

(Ardi, 10: <http://www.seikleja.net/?op=list&rubriik=93&site=32>)

Traditsioonilised loomanimed:

- Värvus
- Sünniaeg või -päev; eriti nädalapäev
- Sünnikoht

- Iseloom
- Inimeste nimed

Inimesenimed loomanimedena:

- Tuntud inimeste nimed
- Nimed kirjandusest, filmidest, reklaamidest
- Võõrnimede rohkus

Keeleline areng ja nimetüübid:

- Nn pärisnimeline faas keele arengus – nimetused pärisnimena.
- Funktsionaalsete mõistete kujunemine mingite omaduste põhjal – algriimilised ja kirjeldavad nimed.
- Abstraktsete, teaduslike mõistete väljakujunemine – erinevad pärisnimetüübid, sh antroponüümid.

Palun lasteaiaõpetajate abi!

Pidepunkte lelu nimede kogumiseks:

- Millistel lasteaia mänguasjadel on nimed?
- Millistel lasteaia mänguasjadel ei ole nime?
- Kuidas mänguasjad nime saavad?
- Kuidas on tagatud mänguasja nime jätkusuutlikkus?
- Nimekasutus mängudes.
- Laste koduste mänguasjade nimed.

Vastuseid ootan meilile ell.vahtramae@epm.ee

Täna!
Põnevaid kohtumisi
mängumaailmas!